

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

SAHÎH-İ BUHÂRÎ

İslâm'ın İlk Yılları

Mubammed Esed'in Diğer Eserleri:

ISLAM AT THE CROSSROADS

Yolların Ayrılış Noktasında İslâm

THE ROAD TO MECCA

Mekke'ye Giden Yol

THE PRINCIPLES OF STATE AND GOVERNMENT IN ISLAM

İslâm'da Yönetim Biçimi

THE MESSAGE OF THE QUR'ÂN

Kur'an Mesajı

HOME-COMING OF THE HEART

Kalbin Vatanına Dönüşü

MEDITATIONS

Dualar

SAHÎH-İ BUHÂRÎ

İslâm'ın İlk Yılları

İMÂM EBÛ ABDİLLÂH
MUHAMMED B. İSMÂ'İL EL-BUHÂRÎ'NİN

KİTÂBU CÂMİ'US-SAHÎH

ÜNVANLI ESERİNİN TARİHLE İLGİLİ KISIMLARI

[İngilizce'ye]
TERCÜME ve ŞERH
MUHAMMED ESED

Türkçesi
MUSTAFA ARMAĞAN

İşaret Yayınları
Ekim 2001/Receb 1422

İşaret Yayınları: 94
Ankara Cad. 107/63 34410 Cağaloğlu İstanbul Tel: 0212 519 17 28

Eserin Ashı

SAHÎH AL-BUHÂRÎ
The Early Years Of Islam

BEING THE HISTORICAL CHAPTERS OF
THE KITAB *AL-JÂMI' AS-SAHÎH*
COMPILED BY IMÂM ABÛ ABDALLÂH MUHAMMAD IBN ISMÂ'ÎL AL-BUHÂRÎ
TRANSLATED AND EXPLAINED

by

Muhammad Asad,
DAR AL-ANDALUS, GIBRALTAR

İlk kez 1938 yılında Pakistan Lahor'da
Arafat Yayınları tarafından formalar halinde yayımlanmış ve
1981 ve 1993 yıllarında Dar al-Andalus Limited, 3 Library Ramp, Gibraltar
tarafından yeniden basılmıştır.

© Pola Hamida Asad, 1981

Çeviri

SAHÎH-İ BUHÂRÎ
İslâm'ın İlk Yılları

Mustafa Armağan

© İşaret Yayınları

Yayıma Hazırlayan

Kudret Büyükcoşkun

Redaksiyon

Ertuğrul Özalp

Sayfa Düzeni

Ömer Hakan Özalp

Baskı ve Cilt

Esed, Muhammed Acar Matbaacılık A.Ş.

Sabîb-i Buhârî İslâm'ın İlk Yılları Muhammed Esed; Türkçeye

2. bs. Ekim 2001, Beşiktaş, İstanbul. — 2. baskı İstanbul, İşaret, 2008. — ISBN 975-350-111-0

376 s.; 24 sm.—(İşaret Yayınları; no. 94)

Kaynakça: s. 12–14

ISBN 975-350-111-0

BİRİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ (1938)

ŞU ANDA toplumun istifadesine sunulmuş olan bu eser, en önemli Hadis derlemesinin, İmâm Muhammed b. İsm'âil el-Buhârî'nin *Kitâbu'l-Câmi'i's-Sabîh*'inin tarihî bölümlerini içermekte ve Hz. Peygamber'e vahyin gelmeye başlamasından İslâm tarihinin kritik bir dönüm noktası olan Bedir Savaşı da dahil olmak üzere o tarihe kadarki İslâm'ın ilk yıllarını anlatmaktadır. Elinizdeki cildi oluşturan ilk beş bölümü, inşaallah, zaman içinde *Sabîh-i Buhârî*'nin tamamının tarafımdan yapılmış çeviri ve şerhini içeren otuzbeş bölüm takib edecektir.

*Sabîh*i İngilizceye çevirme fikri –daha önce teşebbüs edilmemiş bir görevdi– Mescid-i Nebî'de ilm-i *hadîs* okuduğum Medîne'deki beş yıllık ikametim sırasında gönlüme doğdu. Bu dingin ortamda, İslâm'ın özgün ruhuyla bir kez daha dolaysız bir temas bulma zarureti, karşı konulmaz bir güçle kendisini hissettirdi. İslâmî konular hakkında geçmişte şu ya da bu büyük adamın ne düşündüğünü bilmenin yeterli olmadığını farkettim; bizden o kadar uzak bir dönemde düşünülmüş, bugünkü hayatımızın gerekleriyle ilgili hemen hemen hiçbir şey barındırmayan düşüncelerin gölgesinde yaşamak yeterli değildi. Bugün en âcil olarak ihtiyaç duyduğumuz şey, yeni bir anlayış ve İslâm'ın gerçek öğretilerinin *doğrudan* değerlendirilmesidir. Bunu başarmak için İslâm Peygamberi'nin sesini bir kere daha gerçek kılmalıyız—doğrudan bizimle konuşuyor ve doğrudan bize söylüyormuşçasına gerçek: onun sesi ise en berrak şekilde ancak *hadîs*'te işitilebilir.

*

Hadîs (çoğ. *ehâdîs*) terimi, esasen bir rivayet/anlatı veya kayda işaret eder; İslâm'da dinî ilimler sahasında ise Peygamber Muhammed'in (s) söz ve fillerinin kayıtlarını ifade etmeye başlamış ve buradan hareketle bu rivayet ve kayıtlara “Hadis” denmeye başlanmıştır.

Hız. Peygamber'in Ashâbı inançlarını ve davranış kurallarını Kur'ân'dan olduğu kadar Efendimiz'in örneğinden de alıyorlardı. Artık Hız. Peygamber'in hayatı gözlerinin önünde bulunmayan sonraki nesil Müslümanları için o'nun öğretilerinin harîmi haline gelen kayıtlara dair doğru bilgi, gittikçe daha da büyük bir zaruret haline geldi: dolayısıyla insanlar, Ashâbdan ve hemen onları izleyenlerden kendilerine gelen Hadîsleri toplayıp yazmaya başladılar. Arapların tarih tarafından da büyük ölçüde doğrulanan olağanüstü hafızası Hadîslerin sadıkâne korunması için büyük bir avantaj teşkil ediyordu. Bunun yanı sıra Hız. Peygamber'in sağlığında bile Ashâbdan bazıları (mesela Abdullâh b. Amr) bunları yazılı hale getirmeye koyulmuş ve Hız. Peygamber'in zamanından uzaklaştıkça bu uygulama zorunlu hale gelmiştir. Ne var ki, Hicretten sonraki üçüncü yüzyılın başlarına kadar bu hadis derlemelerinde herhangi bir sistem sözkonusu değildi ve tek tek *hadîsler* hemen hiçbir eleştirel elemeye tâbi tutulmuyordu. Sonuçta, çok sayıda güvenilir olmayan malzeme gerçek olanla karışıyordu; buna bir tepki olarak Hadislerin eleştirel incelenmesi devreye girdi ve hızla bir ilim halinde gelişti.

Meydana getirildiğinden önceki zamana ilişkin herhangi bir tarihî belge sözkonusu olduğunda, doğrulama araçları, ilk olarak, diğer bağımsız kaynaklar tarafından ilgili belgeye getirilen delilin teyididir; ikinci olarak ise doğrudan doğruya sözkonusu belgenin temelinde bulunan tarihî hadiselerin aktarılmasından sorumlu otoritelerin ya da otoriteler zincirinin güvenilirliğinin araştırılmasıdır. Bu ilke, yavaş yavaş ve artan bir katılıkla Hadislere tatbik edildi. Bir ve aynı vaka veya sözle alakalı farklı rivayetler eleştirel olarak karşılaştırılmış ve (*isnâd* denilen) her râvî zinciri son derece yoğun incelemeye tâbi tutulmuştur. Bir Hadisin “sağlam” *sahîb* olarak kabul edilebilmesi için, onun, onu ilk rivayet eden Hız. Peygamber'in Sahâbîsi ya da Sahâbîleriyle başlayan râvîlerinin hayatlarına ilişkin bütün olguların bilinmesi ve tarihen tesbit edilmiş olması gerekir; buna râvî zincirindeki kesintisiz bir süreklilik olgusu ve bu râvîlerden her birinin otorite kabul ettiği kimseyle, yani, sözkonusu *hadîsi* ona ileten kişiyle şahsî temas içinde olduğuna dair somut bir delil olması da dahildir. Râvîlerin her birinin yalancı olmaması, muttaki olması, âdil olması ve yanılmaz bir hafızaya sahip olduğunun bilinmesi gerekir—bu o kadar böyledir ki, bu hususlardan herhangi birisinde ortaya çıkacak bir meydan okuma (*ta'n*) otomatik olarak sözkonusu râvîyi güvenilir otoriteler (*sikât*) rütbesinden uzaklaştırır. Ve nihayet, bir biçimde güvenilir sayılan iki veya daha fazla şahıs aynı konuda *yapı-*

ları itibariyle çelişik Hadisler rivayet ederse bunlar mutlak otorite konumlarını kaybederler; bunun sonucunda onlar tarafından rivayet edilen hiçbir Hadis, kendi başına (yani, bir başka râvî zinciriyle doğrulanmaksızın) *sabîb* olarak tasnif edilemez.

Maksadımız burada usûl-i *hadîs*'in tamamını anlatmak değil; yukarıdaki satırlar, el-Buhârî'nin *Kitabu'l-Câmi'is-Sabîb*'inin, bütün İslâm âleminde her zaman sahip olduğu olağanüstü itibarın sebeplerinden birini açıklar sadece. Bu itibar –Hicretten sonra üçüncü yüzyılın (Hıristiyan takviminin dokuzuncu yüzyılının) ilk yarısında yaşamış olan– müellifin *hadîs* problemine yaklaştığı yüksek entellektüel ve ahlakî sorumluluk duygusu ile son derece yüksek ciddiyetten kaynaklanmaktadır. Onun araştırma ve inceleme standartları kendisinden önce veya sonra gelen diğer Muhaddislerin herhangi birinden çok daha sıkıdır; nihayet güvenle söylenebilir ki, bu standartlar bugün için tarihî tenkidin en titiz taleplerine cevap vermektedirler.

Bütün Muhaddislerin bu en ihtimamlısı tarafından *sabîb* olarak kabul edilen Hadîslerin tarihen de gerçekten güvenilir olduğunu kavramamız, İslâm'ın ideolojik geleceği açısından fevkalade önem taşımaktadır: çünkü İslâm'ın ruhu Son Peygamber'in Sünnetinde –hayat tarzında– otantik, somut ifadesini bulmaktadır; ve yalnızca *hadîsler* ile ki, Hz. Peygamber'in sünneti bizim önümüze her yönüyle açılır, ayan-beyan hale gelir. Başka bir deyişle, *Hadîs* hakkındaki bilgimiz Sünneti, dolayısıyla İslâm'ı tam olarak anlamak için vazgeçilmez bir anahtardır.

Bir Müslüman için Hz. Peygamber'in Sünnetine uyma zorunluluğu bizzat Kur'ân'da kesin bir şekilde ortaya konulmuştur. Burada şu sorulabilir: Varsayalım ki, Hadisler gerçek ve güvenilirlerdir, günümüz dünya ve toplum şartları Sünnetin Müslümanların günlük hayatına tam olarak uygulanmasına izin verecek midir, yoksa böyle bir uygulama –bazılarının öne sürdüğü gibi– tam anlamıyla bir sosyal katılıkla mı sonuçlanacak ve böylece İslâm aleminin kültürel imkanları için daimî bir geri dönüşü mü teşkil edecektir?

Buna cevabımız açıktır: Eğer Hz. Peygamber'in Sünnetine ilişkin açık ve seçik olan Kur'ân emirlerine rağmen, Sünnet bu ya da herhangi başka bir zamanda tatbik edilebilir değilse, bundan bir tek muhtemel sonuç çıkar: ilgili Kur'ân emirleri, bizzat anlamsızdır ve uygulanabilir değildir. Kur'ân'ın Allah'ın Sözü olduğuna inanan bir Müslüman için bu önermenin kabul edilemeyeceği açıktır. Sonuç ola-

rak, eğer Sünnet bilgimizi kendisinden çıkardığımız kaynağın, yani *hadîslerin* tarihen güvenilir olduğuna inanmak için gerekçemiz varsa, bu durumda bu Sünnet, doğru olarak anlaşıldığında, bütün zamanlara uygulana-bilir *olmak* ve Müslümanların hayatı için bir geriletici unsur *teşkil etmemek* durumundadır.

Peki “Sünnet doğru anlaşıldığında” ne demektir? Sünnetin, *battâ* bizzât Kur’ân’ın yorumu geçmişin uzak bir döneminde def’aten ve ebediyen, bizim için sabit bir hale mi gelmiştir? Ne yazık ki, Müslümanların büyük çoğunluğunun tutumunun bu olduğu görülecektir. Asırlardan beri İslâm’ın öğretileri hakkında *bağımsızca* düşünmeyi bir yana bırakıp, sadece, oluşumu Hicretin dördüncü asrından daha beriye gelmeyen ve çoğu kez de ikinci asırdan bu yana Müslüman ulemânın birçoğunun zihinlerinde son derece büyük bir itibar kazanmış olan Yeni-Eflatuncu felsefenin labirentlerini yansıtan fikir ve kavramların tekrarıyla yetinmişlerdir ki bunlar her hâlükârda Son Peygamber ve Ashâbının niyetleriyle uyum halinde olmayan fikir ve kavramlardır. Kısacası, Müslüman dünyasının kültürel çöküşünün başlıca sebeplerinden birisi Hz. Peygamber’in öğretileri hakkında Ortaçağın Müslüman düşüncesinin katılığı idi, varsayıma dayanan “Sünnetin katılığı” değildi. Elbette hiç kimse, ilk Müslüman nesillerin çalışmalarının günümüzde gözardı edilebileceğini iddia edemez; onlar bizden öncekiler için ne kadar gerekli idiyse bizim için de o kadar gereklidir. Fakat dinî bilgiye ait *bütün* imkanların bu erken dönem eserleriyle tüketilmiş olduğunu ve bize inceden inceye değerlendirme ve yeniden yorumlama hakkı bulunmaksızın onları gözü kapalı takip etmekten başka bir şey kalmadığını mı kabul edeceğiz?

Elbette ki böyle olamaz. Kur’ân’ın ve dolayısıyla onun Elçisinin Sünnetinin gerçek yüceliği, dünyevî bilgimizin artmasıyla bunlarda yeni ve o zamana kadar saklı kalmış anlamların zâhir olmasıdır. Günümüzde Müslümanların takvası ve dinî gayreti, İslâm’ın ilk asırlarındakinden daha düşük olabilir; fakat anlama araçlarımız kesinlikle değildir. İslâm’ın öğretilerine Son Peygamber tarafından getirilen yorum, bir Müslüman için daima bağlayıcı olacaktır; fakat bunun ötesinde o, kendi aklını ve vicdânını kullanmakta hürdür—aslında, bununla *yükümlüdür. İmâmlar* (“öncüler”) diye ifade edilen büyük Müslüman mütefekkirlerin tavrı bundan başkası değildi. Onlar hiçbir zaman yanılmaz olduklarını ileri sürmediler; onlar hakikati araştırmaya kendilerini adanmış ilim adamlarıydı ve biliyorlardı ki, tefekkür görevi, insan için görev olmaktan asla çıkmaz. Bu, İbni Hazm ya da İbni Rüşd için olduğu kadar Ebû Hanife için de

bir görevdi; İbni Teymiye ya da Şâh Veliyyullâh Dehlevî için olduğu kadar Gazâlî için de bir görevdi; nihayet tefekkür, sizin ve benim için de bir görevdir.

İslâm'ın gerçek bir dirilişi, onun aslî ruhuna ilişkin yoğun bir tahkik olmadan gerçekleşemez. Biz, geçmiş alim ve mütefekkirlerden beslenen temeller üzerinde daha ileri ve daha yüksek olanı inşa etmeliyiz. Biz İslâm'ın öğretilerinin bütün derinlikleriyle tüketilebileceğini kabul edemeyiz; ve Hz. Peygamber'in altındaki hiç kimsenin sözünü nihaî söz olarak kabul edemeyiz: Allah'ın Sözünü ve Peygamberinin Örnekliğini daha iyi anlamaya gayret eden bizler, mana alanında yeni keşifler peşinde koşan seyyahlardan ibaretiz.

Nihayet, bu girişimimizde ölümsüz *Sabîh-i Buhârî*'den daha iyi bir yardımcı ve dost bulamayız.

Sabîh'i çevirirken anlamını olabildiğince harfi harfine vermeye çalıştım—bazan da korkarım İngiliz dilini zorlama pahasına bunu yaptım. Kendi söyleyeceğim ne varsa açıklama notlarına sığdırılmıştır ve metne açıklama sadedinde bir ilave kaçınılmaz hale geldiğinde, bu şekilde yapılan ilaveler için köşeli parantezler kullanılmıştır. Her Hadîs, farklı puntolarla iki kısma ayrılmıştır: rivâyetin belgesel delili (*isnâd*) ve *metin*. Bazı bölümlerin önünde gelen el-Buhârî'nin açıklama notları (*terâcimu'l-ebvâb*) italik olarak verilmiştir. Bazı *isnâd*ların önünde yer alan *H* harfi, ilgili Hadîsin râvî zincirindeki bir kopmayı, yani onun bir *ta'lik* ("mu'allak" *isnâd*) olduğunu gösterir. Küçük *b* harfi ise, bir başka râvî zincirine yapılan bir *tabvî'e* ("nakle") işaret eder.

Bazı dostlarım, tercümemde –kendilerine göre haddizâtında *hadîsin* anlaşılmasıyla alâkası olmayan ve bu nedenle de genel okuyucuyu hiçbir şekilde ilgilendirmeyen bir ilave olan– *isnâd* zincirinin tamamını vermeye neden gerek gördüğümü sordular. Bunun bütününüyle yanlış bir görüş olduğu kanaatindeyim. *İsnâd*, her *hadîsin* ayrılmaz bir parçasıdır—insan da dahil olmak üzere her yüksek canlının bedenindeki iskelet kadar temeldir: çünkü, bir Hadîsin sahih olup olmadığı *isnâd* ile tesbit edilir. *İsnâd* olmadan bir Hadîs, körükörüne kabul edilen ya keyfî bir şekilde reddedilen bir dedikodudan öteye gitmez; önündeki *isnâd* ile okuyucunun kendisi, kayda geçirilmiş her *sabîh* Hadîsin ayrıntı ve sıhhati açısından nasıl kılı kırk yarar bir dikkatle kaydedilmiş olduğunu görebilir: böylece o Hadîsi körükörüne değil bilinçli olarak kabul eder.

Şimdi de Arapça metnin tercümeyle yanyana yayınlanması hakkında birkaç söz. İslâm ülkelerinde bu sistem kabul görmüştür, çünkü okuyucunun her adımda tercümeyle aslıyla mukayese etmesine imkan tanımaktadır. Fakat bazı Avrupalı alimler, bunun gereksiz yere çalışmanın hacmini şişirdiği ve sonuçta üretim maliyetini artırdığı ve öğrencilerin, bağımsız eleştirinin gerekliliğini hissettikleri her seferinde *Sabîb*'in mevcut nüshalarından herhangi birisine pekâlâ ulaşabilecekleri hususuna dikkatimi çektiler. Bu itirazı geçerli kabul edemiyorum. *Sabîb* ve diğer Hadîs külliyatlarının neşredildiği eski neşir tarzı, pek çok durumda, râvîlerin Hadîsin aslî malzemesine (*metnine*) sık sık yaptıkları i-laveleri ayırd etmeyi aşırı derecede güçleştirmekte, hattâ bazan râvînin *metin-deki* olaylara ilişkin kendi beyanıyla, farklı kişilerin sözlerinin karışmasına yol açmaktadır. Bu suretle –İngilizce tercümeyle aynı ilkeler üzerine tertip edilen– Arapça metin, işbu neşirde *Sabîb*'i ilk defa kolayca okunabilir bir şekilde sunmaktadır ve ayrıca, en güvenilir neşirlerin birbiriyle karşılaştırılmalarından elde edilen her türlü metin düzeltimini de içermektedir.

Tercümem, mevcut bütün neşirlerin en sağlıklı olan ve Sultan II. Abdülhamîd'in emriyle *el-Matba'atu'l-Emiriyye*'de (Kahire H. 1313) basılan nüshaya dayanmaktadır. Elbette öbür meşhur neşirlere de sıkça başvurulmuştur.

MUHAMMED ESED

Labor, 13 Mubarrem 1357 H. (Mart 1938).

İKİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

Elinizdeki cildin ilk baskısının üzerinden kırk yıldan fazla bir zaman geçti. Aralık 1935 ile Mayıs 1938 arasında Lahor'daki Arafat Publications tarafından beş bölüm halinde yayınlanan bu ilk baskı, müteakip beş yahut altı yılda bitirmeyi planladığım *Sabib-i Bubârî*'nin zamana yayılmış bir neşrinin başlangıcı olacaktı.

Ne var ki, insan niyet eder, takdir ise Allah'tandır. İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi yayını akamete uğrattı. 1947 yazında, yayına devam etmeye hazırlanırken Hind altkıtasının bölünmesini ve Pakistan'ın kurulmasını (bu uğurda ben de çalışıp mücadele ettim) takip eden kaos ve dinlerarası soykırım büyük bir kişisel kayıpla sonuçlandı—benim için olduğu kadar birçok başkaları için de bir kayıptı bu. Savaş sona erdiğinden beri (şimdi Hindistan'da kalan) Pencâb'ın doğu kısmında yaşıyordum; bölünmenin getirdiği sıkıntıların baş gösterdiği günlerde *Sabib-i Bubârî*'nin notlandırarak çevirdiğim yaklaşık dörtte üçlük kısmının el yazma müsveddeleri barbarca imha edildi. Ravi nehrinde –kütüphanemin kalıntıları olan– yırtılmış Arapça kitapların ve her çeşit döküntünün ortasında yüzen öteye beriye dağılmış o müsvedde sayfalarını gözlerimle gördüm; bu zavallı, su üzerinde yüzen kağıt parçalarıyla birlikte on yıllık yoğun emeğimden geriye hiçbir şey kalmadı.

Yine de...

Her ne kadar bu değer bilmez şekilde imha edilen emeğin telafisi ve tekrarı mümkün değil idiyse de, yavaş yavaş içime, *Sabib-i Bubârî* üzerine yaptığım çalışmanın tamamen yitip gitmediği hissi doğuyordu. Tam tersine giderek daha kuvvetle kani oluyordum ki, *Sabib-i Bubârî*'yi tahlil, tercüme ve açıklamaya harcadığım on yıl, çok uzun zamandır benim için ayartıcı bir rüyayı ifade eden bir çalışma için Allah'ın arzusu doğrultusunda gerçekleşmiş bir hazırlıktı: Kur'ân'ın mesajının İngilizceye yeni bir tercümesi ve *ictibâd* kapılarının insanın araştıran aklına asla kapanmamış olduğu ve asla kapanamayacağı ilke-

sine dayalı bir tefsir. *Hadîs* ilmiyle haşır neşir olmanın Kur'ân'a bağımsız bir yaklaşımın vazgeçilmez bir önşartı olduğunu daima kabul etmişimdir. Böylece el-Buhârî'nin *Sabîbi* üzerine yaptığım çalışmanın, eksiksiz olarak yayınlansın ya da yayınlanmasın, mutlaka benim Kur'ân-ı Kerîm tefsiri hayalimin gerçekleşmesi şeklinde meyve vermesi kaçınılmazdı.

Allâh'ın inayetiyle bu hayal sonunda gerçek oldu ve hayatımın eseri tamamlandı *The Message of the Qur'an* adıyla yayınlandı; ve bu eseri ilmî zâviyeden okuyan herkes Allah'ın Sözü'nü yorumlayışına *hadîsin* ruhunun –dolayısıyla da el-Buhârî'nin ölümsüz emeğinin– ne kadar derinden sinmiş olduğunu kabul edecektir.

*

Eserin ilk baskısının bu fotoğrafik tıpkıbasımı ile ilgili teknik nedenlerden dolayı Ebû Sufyân'ın İmparator Heraklius ile karşılaşmasının hikayesi ve İbnu'n-Natûr'un İmparatorun İslâm mesajına tepkilerini nakledişini çıkarmak zorunda kaldım. Her iki nakil de orijinalin ilk bölümünün sonunda bulunmaktadır.

MUHAMMED ESED

Tanca, Safer 1401 H. (Ocak 1981).

AÇIKLAMA NOTLARINDA SIKLIKLA MÜRACAAT EDİLEN
OTORİTELERE İLİŞKİN
KISALTMALAR

Yıldız (*) işareti ile belirtilen eserlerin birçok neşri vardır, dolayısıyla muayyen bir neşirden söz edilmemiştir: bu eserlere cilt ve sayfa değil sadece bâb ve fasl gözönüne alınarak atıfta bulunulmuştur.

Bh *Sabîb-i Buhârî*'nin elinizde bulunan ve ufak farklılıklarla Sultân Abdulhamîd'in emri ile H.S. 1313'de Kâhire'de neşri yapılan *Sabîb* (9 cilt) metnine dayanan bu neşri.

- Ebû Dâvûd *Ebû Dâvûd Süleymân b. Eş'as'ın (ö. 275) *Sünen*'i.
- Ensâbu'l-Eşrâf* Ahmed b. Yahyâ el-Belâzurî (ö. 279), *Ensâbu'l-Eşrâf*, neşr S. D. F. Goeitein, Jerusalem (Kudüs)—Tamamlandığında çalışma takriben 10 cilt olacaktır.
- Esmâu's-Sabâbe* Şemsuddîn ez-Zehebî (ö. 7487), *Tecrîdu Esmâi's-Sabâbe (Usdu'l-Gâbe* ünvanlı eserinin muhtasarı olan bu çalışma yanlış olarak İbnu'l-Esîr'e atfedilmektedir), Haydarâbâd H.S. 1315, 2 c.
- Aynî Bedruddîn Mahmûd b. Ahmed el-Aynî (ö. 855), *Umdetu'l-Kârî, Şerbu Sabîbi'l-Buhârî*, Kâhire H.S. 1348, 25 c.
- Beyhakî Ebû Bekr Ahmed b. el-Huseyn el-Beyhakî (ö. 458), *Kitâbu's-Süneni'l-Kubrâ*, Haydarâbâd H.S. 1344-56, 10 c.
- Dârakutnî Ali b. Ömer ed-Dârakutnî'nin (ö. 385), *Sünen*'i, Delhi H.S. 1310 (taşbaskı), 2 c.
- Fâik* Cârullâh Mahmûd b. Ömer ez-Zemahşerî (ö. 538), *Kitâbu'l-Fâik fî Ğarîbi'l-Hadîs*, Haydarâbâd H.S. 1324, 2 c.
- Fetbu'l-Bârî* Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî (ö. 852), *Fetbu'l-Bârî, Şerbu Sabîbi'l-Buhârî*, Kâhire H.S. 1348, 13 c.
- Futûbu'l-Buldân* Ahmed b. Yahyâ el-Belâzurî (ö. 279), *Kitâbu Futûbi'l-Buldân*, Kâhire H.S. 1318.
- Hedyu's-Sârî* Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî (ö. 852), *Hedyu's-Sârî Mukaddimetu Fetbi'l-Bârî*, Kâhire H.S. 1347, 2 c.
- İbnu'l-Esîr Ali b. Muhammed b. el-Esîr el-Cezerî, (ö. 630), *el-Kâmil fî't-Ta'rib*, Kâhire H.S. 1347—(tamamlanmamıştır). Aynı müellifin dille ilgili çalışmasına *Nihâye* başlığı altında atıfta bulunulmuştur.
- İbni Hanbel Ahmed b. Muhammed b. Hanbel'in (ö. 241) *Musned*'i, Kâhire H.S. 1313, 6 c.

İbni Hişâm	Abdumelik b. Hişâm (ö. 243), <i>Sîratu'n-Nebî</i> , Kâhire H.S. 1346, 2 c.
İbni Kesîr	Ebu'l-Fidâ İsmâ'îl b. Kesîr (ö. 774), <i>Tefsîru'l-Kur'ân</i> , Kâhire H.S. 1343-47, 9 c.
İbni Hallikân	Ahmed b. İbrâhîm b. Hallikân (ö. 681), <i>Vefeyâtu'l-A'yân ve Ebnâ Ebnâ'iz-Zemân</i> , Kâhire H.S. 1310, 2 c.
İbni Mâce	*Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî'nin, (ö. 273 veya 275), <i>Sunen'i</i> .
İbni Sa'd	Muhammed b. Sa'd (ö. 230), <i>Kitâbu't-Tabakâti'l-Kebîr</i> ; neşr. E-duard Sachau, Leyden 1904-28, 9 c.
İbni Salâh	Osman b. Abdirrahmân b. Salâh (643), <i>Ulûmu'l-Hadîs (Mukaddime)</i> , Haleb H.S. 1350.
<i>İsâbe</i>	Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî (852), <i>Kitâbu'l-İsâbe fî Tem-yîzi's-Sahâbe</i> , Kâhire H.S. 1323-25, 8 c.
<i>İstî'âb</i>	Yûsuf b. Abdillâh b. Abdilberr el-Kurtubî (463), <i>Kitâbu'l-İstî'âb fî Ma'rifeti'l-Ashâb</i> , Haydarâbâd H.S. 1336-37, 2 c.
<i>Kunâ</i>	Muhammed b. Ahmed ed-Dûlâbî (ö. 310), <i>Kitâbu'l-Kunâ ve'l-Esmâ</i> , Haydarâbâd H.S. 1322, 2 c.
Lane	Edward William Lane, <i>Arabic-English Lexicon</i> , London 1863-93, 8 c.
<i>Lisânu'l-'Arab</i>	Ebu'l-Fadl Muhammed el-İfrikî (ö. 711), <i>Lisânu'l-'Arab</i> , Kâhire H.S. 1300-7, 20 c.
<i>Mu'cemu'l-Buldân</i>	Yâkût b. Abdillâh el-Hamevî, <i>Kitâbu Mu'cemi'l-Buldân</i> , Kâhire H.S. 1323 Hâncî'nin <i>Mincemu'l-İmrân Mustedrek alâ Mu'cemi'l-Buldân</i> 'ı ile birlikte 10 c.
Muslim	*Muslim b. Haccâc en-Neysâbûrî'nin (ö. 261) <i>Sabîb'i</i> .
<i>Mustedrek</i>	Muhammed b. Abdillâh el-Hâkim (ö. 405), <i>el-Mustedrek alâ Sabîbayn fî'l-Hadîs</i> , Haydarâbâd H.S. 1334-42, 4 c.
<i>Muvattâ'</i>	Mâlik b. Enes (ö. 179), <i>el-Muvattâ'</i> , Kâhire H.S. 1348, 2 c.
Neseî	*Ahmed b. Şu'ayb en-Neseî'nin (ö. 303) <i>Suneti</i> .
Nevevî	Yahyâ b. Şeref en-Nevevî (ö. 676), <i>Şerhu Sabîbi Muslim</i> , Kâhire H.S. 1348-49, 18 c.
<i>Nibâye</i>	Ali b. Muhammed b. el-Esîr el-Cezerî (ö. 630), <i>en-Nibâye fî Ğarîbi'l-Hadîs ve'l-Eser</i> , Kâhire H.S. 1322, 4 c.
Râğıb	Ebu'l-Kâsım Huseyn er-Râğıb el-İsfehânî (ö. 503), <i>Mufredât fî Ğarîbi'l-Kur'ân</i> , <i>Nibâye</i> 'nin kenarında.
<i>Ricâlu's-Sahîbayn</i>	Ebu'l-Fadl Muhammed el-Makdisî (ö. 507), <i>Kitâbu'l-Cem beyne</i>

	<i>Kitâbey Ebî Nasr el-Kelâbâzî ve Ebî Bekr el-İsbehânî fî Ricâli'l-Bubârî ve Muslim</i> , Haydarâbâd H.S. 1323, 2. c.
Taberî	Muhammed b. Cerîr et-Taberî (ö. 310), <i>Tarîbu'l-Umem ve'l-Mulûk</i> , Kâhire H.S. 1326, Urayb b. Sa'd el-Kurtubî'nin <i>Sılatu't-Tarîbi't-Taberî</i> ve İbnu Cerîr et-Taberî'nin <i>Muntehab min Kitâbi Zeyli'l-Muzeyyel</i> 'i ile birlikte 13 c.
<i>Tezkira</i>	Şemsuddîn ez-Zehebî (ö. 748), <i>Tezkiratu'l-Huffâz</i> , Haydarâbâd H.S. 1333-34, 4 c.
<i>Tebzîbu't-Tebzîb</i>	Ahmed b. Ali b. Hacer el-Askalânî (ö. 852), <i>Tebzîbu't-Tebzîb</i> , Haydarâbâd H.S. 1329, 12 c.
Tayâlisî	Ebû Dâvûd Suleymân et-Tayâlisî'nin (ö. 204) <i>Musnedi</i> , Haydarâbâd H.S. 1321.
Tirmizî	*Muhammed b. İsâ et-Tirmizî'nin (ö. 207) <i>Câmi</i> 'i.
Vâkîdî	Muhammed b. Ömer el-Vâkîdî (ö. 207), <i>Kitâbu'l-Meğâzî</i> , neşr. A. Von Kremer, Calcutta 1856.

Açıklama notlarında atıfta bulunulan diğer çalışmalar tam ünvan, baskı yeri ve baskı tarihleriyle anılmışlardır.

DIĞER KISALTMALAR

FB	bkz. <i>Fethu'l-Bârî</i>		
İH	bkz. İbni Hişâm		
SM	bkz. Muslim		
ŞT	Şâh Veliyyullâh, <i>Şerbu Terâcimu'l-Ebvâb</i> (Haydarâbâd, H.S. 1323)		
UK	bkz. Aynî		
'	<i>bemze</i> harfi	î	<i>yâ-i</i> meddiyye
‘	<i>ayn</i> harfi	karş.	karşılaştırınız
â	<i>elifi</i> meddiyye	K. / B.	Kitâbu / Bâbu
age./ay.	adı geçen eser/aynı yer	M.Ö.	Mîlattan önce
b. / bt.	bin, ibni / binti	M.S.	Mîlattan sonra
bkz.	bakınız	N.	hadîs numarası
c.	cilt	n.	dipnot numarası
çoğ./tek.	çoğulu / tekili	ö.	ölümü
er. / di.	erili / dişili	ör.	örneğin
Ğ, ğ	<i>Ğayn</i>	s.	sayfa

H.Ö.	Hicretten önce	(s)	sallallâhu aleyhi ve sellem
H.S.	Hicretten sonra	Tçn.	Türkçe'ye çevirenin notu
Hds.	Hadîs	û	vâv-i meddiyye
H.z.	Hazret-i	vb./vdm.	ve başka / ve devamı

Kur'ân ayetlerine atıflar: "Sûre numarası (Sûre adı), ayet numarası" şeklindedir: 59 (Haşr), 8.

Sabîb-i Bubârî İslâm'ın İlk Yılları'ndaki ayet mealleri *Kur'an Mesajı Meal-Tefsîr*'dekilerle aynı üslupta değildir. Çünkü *Sabîb al-Bukhârî The Early Years of Islam*'daki mealler *The Message of The Qur'ân*'dakilerden önce yapılmışlardır. Türkçe'ye çeviride bu özellik de dikkate alınmıştır.

el-Buhârî'nin *Kitâbu'l-Câmi'is-Sabîb* ünvanlı eseri, kendi içinde, Kitâb başlığını taşıyan bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümler içindeki konular da Bâb başlığı altında incelenir.

BU ÇALIŞMA
DERİN BİR MUHABBET VE ŞÜKRAN NİŞÂNESİ OLARAK
SARAVAKLI TUN DATUK ABDURRAHMÂN BİN
YA'KÛB'A
İTHÂF EDİLMİŞTİR

TÜRKÇE'YE ÇEVİRİNİN ÖNSÖZÜ

Merhûm ve mağfûr Muhammed Esed'in İşaret Yayınları tarafından *Kur'ân Mesajı Meal-Tefsir (The Message of The Qur'ân)* ünvanıyla Türkçe'ye kazandırılan (1996) çalışmasından sonra şimdi de *Sabîh-i Buhârî Hadîsleri Işığında İslâm'ın İlk Yılları (Sabîh al-Bukhârî The Early Years of Islam)* ünvanlı çalışması ilgililere sunulmuş bulunuyor.

Kur'ân Mesajı'nın tamamlanmamış ilk baskısından 26 yıl önce neşredilen bu çalışmanın Kur'ân ile ilgili bir çalışmadan önce gerçekleşmiş olmasına ve *isnâda* özel bir önem vermiş olmasına dikkat edilmelidir. *Sabîh-i Buhârî İslâm'ın İlk Yılları* kitabı *Buhârî'nin* muhtasarı da tecrîdi de değildir; sadece çalışmayı yapan kişinin *Buhârî* den dört *kitâbın* (ana bölümün) içinden seçtiği Hadîsleri çevirmesi ve onlara getirmeyi lüzumlu gördüğü –kimi zaman *Hadîs ilmi* meseleleriyle ilgili, kimi zaman da *mubteva* ile ilgili– açıklama ve yorumlardan ibarettir. Bu çalışma da bütün diğer öbürleri gibi diyeceği olanın gerçek ve samimi çabasından ibarettir. Yayınevimizin yaptığı ise sadece bu çabaya aynı şekilde tercüman olmaya çalışmaktan ibarettir.

Çeviride dil ve imla açısından pek az farkla *Kur'an Mesajı*'ndaki yol izlenmiş, oradaki ölçüler gözetilmiş ve aslın özelliklerine mümkün merteye azami sadakat gösterilmiştir. Baskıda İngilizce nüshanın boyutları (21X28.5 sm.) küçültülmüştür (16X24.5 sm.).

işaret yayınları

İçindekiler

VAHYİN BAŞLANGICI

Sayfa 17

HZ. PEYGAMBER'İN ASHÂBININ FAZÎLETLERİ

Sayfa 35

İSLÂM'IN BAŞLANGI

Sayfa 183

HZ. PEYGAMBER'İN SAVAŞLARI

Sayfa 317